

XXX. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

21. veljače 2025.

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80	
----	--

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 90 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)

2. _____
(član Školskoga povjerenstva)

3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Upiši na crte, prema pravopisnim pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica otisnute ispod crte velikim tiskanim slovima.

Na inicijativu _____ i Družbe „Braća

(MATICE HRVATSKE)

Hrvatskoga Zmaja” _____

(NOSITELJ ZAKONODAVNE VLASTI U LIJEPOJ NAŠOJ)

prihvatio je prijedlog da se 2025. godina proglasi

_____
(RAZDOBLJEM U KOJEMU SE OBILJEŽAVA 1100. OBLJETNICA

_____
HRVATSKOGA KRALJEVSTVA), države čiji se nastanak povezuje s godinom
krunjenja

_____
(PRVOGA HRVATSKOG KRALJA TOMISLAVA)

Zastupnici su taj prijedlog, čiji je predlagatelj

_____
(ODBOR ZA OBRAZOVANJE, ZNANOST I KULTURU

_____
HRVATSKOGA SABORA), podržali jednoglasno sa 127 glasova. Prijedlog je
podržala i

_____
(VLADA REPUBLIKE HRVATSKE)

6	
---	--

6	
---	--

Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadatcima od 2. do 6.

2. U kojoj je od sljedećih rečenica spojnica točno upotrijebljena?

- A.** Naši su učenici snimali video-najave književnih djela po svojem izboru i tako obilježili Međunarodni dan pismenosti.
- B.** Profesori-savjetnici u našoj su školi održali radionice o financijskoj pismenosti jer je primijećeno da mnogi ne znaju štedjeti.
- C.** O medijskoj pismenosti raspravljalo se na panel-diskusijama koje je organizirala gradska knjižnica.
- D.** U kino-dvorani Pučkoga otvorenog sveučilišta organizirane su radionice o informacijskoj pismenosti.

1	
---	--

3. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju pravopisnih znakova u upravnome govoru?

- A.** „Znate li koje se godine pojavila ideja o obilježavanju Međunarodnoga dana pismenosti?“, upitala nas je nastavnica.
- B.** Znate li koje se godine pojavila ideja o obilježavanju Međunarodnoga dana pismenosti?, upitala nas je nastavnica.
- C.** Nastavnica nas je upitala: znate li koje se godine pojavila ideja o obilježavanju Međunarodnoga dana pismenosti?
- D.** Nastavnica nas je upitala: „Znate li koje se godine pojavila ideja o obilježavanju Međunarodnoga dana pismenosti?“

1	
---	--

2	
---	--

4. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju zareza?

- A. Ideja o obilježavanju Međunarodnoga dana pismenosti pojavila se u rujnu 1965. godine, u Teheranu na Svjetskoj konferenciji ministara obrazovanja.
- B. Što se tiče vještina čitanja i pisanja, danas je, uzme li se u obzir prethodni popis stanovništva, manje od 1 % nepismenih osoba starijih od deset godina.
- C. Ako pismenost shvatimo, kao nešto što je nužno za napredovanje tada napredak tehnologije upućuje na to da puka vještina čitanja i pisanja nije dovoljna.
- D. Na temelju podataka s posljednjega popisa stanovništva, može se zaključiti da je u nekim dimenzijama informatičke pismenosti više od 40 % nepismenih građana.

1	
---	--

5. Koje je značenje podcrtane riječi u sljedećoj rečenici?

Financijska pismenost postaje ključna u školama jer je nužno da se učenici pripreme za kompleksan finansijski svijet.

- A. složen
- B. izazovan
- C. nepredvidiv
- D. potrošački

1	
---	--

6. Koje je značenje podcrtane riječi u sljedećoj rečenici?

Konferencija o zdravstvenoj pismenosti okupila je mnoge znanstvenike, predstavnike ministarstava i udruga te renomirane predavače koji su za sudionike održali brojna predavanja i radionice.

- A. razborite
- B. rječite
- C. samouvjerene
- D. ugledne

1	
---	--

3	
---	--

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 7. do 14.

7. Napiši u sljedećim rečenicama točan odraz jata (*ije/je/e/i*) na prazne crte u riječima.

Roman *Proces*, jedno od Kafkinih najpoznatijih pripov____dnih d____la, tiskan je 1925. godine i upravo slavi svoj 100. rođendan. Os____ćaji tjeskobe i paradoksalnost radnje stvaraju kafkijansku atmosferu, a glavni lik nema c____lovit identitet, već samo ime i inicijal. Na njegovu se mjestu može naći i netko od nas. To je najveća pr____tnja izrečena u Kafkinu romanu.

5	
---	--

8. Odredi podcrtane glagolske oblike. (Nije potrebno odrediti lice i broj.)

Javnost možda nikad ne bi upoznala brojna Kafkina djela da nije bilo Maxa Broda. Kafkin je dugogodišnji prijatelj Max Brod, unatoč Kafkinoj zamolbi da nakon njegove smrti spali sve njegove rukopise, rukopise sačuvao i izdao gotovo sve što Kafka bijaše napisao. Zahvaljujući tomu, Kafka je postao jedan od najvažnijih romanopisaca dvadesetoga stoljeća.

bi upoznala – _____
nije bilo – _____
spali – _____
bijaše napisao – _____
zahvaljujući – _____

5	
---	--

10	
----	--

9. Pročitaj tekst i riješi zadatke.

Međunarodni dan pismenosti obilježava se u cijelome svijetu svakoga 8. rujna, a proglasio ga je UNESCO tvrdeći da je stjecanje i poboljšanje vještina pismenosti tijekom života sastavni dio prava na obrazovanje.

a) Odredi vrstu podcrtanih riječi. Imenskim riječima odredi rod, broj i padež.

cijelome – _____

ga – _____

da – _____

stjecanje – _____

tijekom – _____

na – _____

6	
---	--

b) Napiši odnosni pridjev od pokrate *UNESCO*.

_____

1	
---	--

c) Ispiši iz teksta subjekt zajedno sa sročnim i nesročnim atributom.

_____

1	
---	--

8	
---	--

d) Ispiši iz teksta imenski predikat zajedno s nesamostalnim rečeničnim dijelovima kojima je dopunjen.

_____

1	
---	--

e) Ispiši iz teksta dopunsku (objektnu) sintagmu.

_____

1	
---	--

10. Odredi jesu li rečenice jednostavne, zavisnosložene ili nezavisnosložene. Nezavisnosloženim i zavisnosloženim rečenicama odredi vrstu.

a) Međunarodni dan pismenosti obilježili smo u rujnu održavanjem radionice „Pišemo i čitamo hijeroglif” u Arheološkome muzeju na Zrinjercu.

_____

b) Međunarodni dan pismenosti obilježava se kako bi se toga dana upozorilo na važnost pismenosti na međunarodnoj razini.

_____

c) Za pojedince, obitelji i društva pismenost je instrument osnaživanja koji pozitivno utječe na zdravlje, prihode i odnose sa svijetom.

_____

d) Tko je pismen u svim dimenzijama, nositelj je napretka i globalne moći.

_____

e) Nepismenost je prepreka boljem životu te čak može voditi porastu isključivosti i nasilja.

_____

f) UNESCO ističe kako je pismenost temeljno ljudsko pravo i temelj za cjeloživotno učenje.

_____

6	
---	--

8	
---	--

11. Pročitaj tekst i riješi zadatke ispod teksta.

Krunidba kralja Tomislava legendarne 925. godine potiče mnogobrojne rasprave jer ne postoji relevantan zapis iz toga vremena koji bi opisao kako je izgledala sama ceremonija krunidbe. Deželić opisuje kako je u svečanoj kraljevskoj povorci koračalo svećenstvo koje su pratili velikaši, banovi, župani i podžupani te dvorski dostojanstvenici. Na kraju povorke kralj Tomislav jahao je na svojem bijelom konju, a djeca su mu mahala.

prema: www.vecernji.hr/kultura

a) Napiši riječ / oblik riječi po svojem izboru koja sadržava alomorf korijenskoga morfema podcrtanih riječi.

krunidba – _____

zapis – _____

koračalo – _____

3	
---	--

b) Raščlani sljedeće riječi na morfeme.

kralj – _____

izgledala – _____

kraljevska – _____

3	
---	--

c) Ispiši oblikotvornu osnovu riječi *kraljevskoj* i *kralj*.

_____

_____

2	
---	--

8	
---	--

d) Ispiši zbirnu imenicu iz druge rečenice.

_____

1	
---	--

e) Ispiši imenicu iz druge rečenice koja ima dugu množinu.

_____

1	
---	--

f) Ispiši iz posljednje rečenice imenicu koja je *singularia tantum* i zbirnu imenicu.

_____

_____

2	
---	--

g) Koje su glasovne promjene provedene u riječima *potiče* i *dostojanstvenici*?

potiče – _____

dostojanstvenici – _____

2	
---	--

6	
---	--

12. Svaki redak u tekstu sadržava jezičnu ili pravopisnu pogrešku. Ispravi je tako da normativno točnu riječ ili oblik upišeš na crtu pokraj retka u kojemu se nalazi normativno netočna riječ ili oblik.

Natječaj za program Meštrovićevski paviljon u gostovanju	<u>Meštrovićev</u>
Meštrovićev paviljon, kojega se planira obnoviti, bit će	
kroz 2025. i 2026. zatvoren za javnost, a program Meštrovićeva	
paviljona izvoditi će se u gostovanju, u prostorima	
zagrebačkih partnerskih ustanova. Pravo sudjelovanjem imaju	
likovni umjetnici i restoratori.	
Rok prijave: 5. rujan 2024.	
Odluka o rezultatima bit će donešena do kraja mjeseca.	
Pokrit će se slijedeći troškovi: honorar umjetnika, honorar	
autora predgovora, smještaj i put umjetnika i kordinacija izložbe.	
(prema: www.hdlu.hr)	

9	
---	--

9	
---	--

13. Pročitaj tekst i riješi zadatke ispod teksta.

35. obljetnica prikazivanja božićnoga klasika

Film *Sam u kući* (eng. *Home Alone*) iz 1990. božićni je klasik u kojemu se proslavio tada osmogodišnjak Macaulay Culkin.

S provalnicima se, izgleda, lako obračunati, barem ako ste domišljati kao maleni Kevin McCallister. Zahvaljujući ulozi dječaka McCallistera, Culkin se prometnuo u najveću dječju zvijezdu modernoga doba.

Kad Kevinova mnogobrojna obitelj u potpunoj strci odjuri na aerodrom, odakle leti u Pariz, u kojemu će provesti tri dana božićnih praznika, nitko ni ne sluti da su kod kuće ostavili nestašnoga dječaka. Majka primijeti da Kevin nije s njima tek u zraku iznad Atlantskoga oceana, a nastojanje da se vrati u Chicago nemoguće je ostvariti. Za to vrijeme Kevin uživa u svojoj iznenadnoj slobodi sve dok kuća McCallisterovih ne postane meta dvojici provalnika, Harryju (Joe Pesci) i Marvu (Dan Stern), koji očekuju lagan posao u kući koju čuva samo, po njihovoj procjeni, bespomoćni dječarac. Ali procjena im se pokaže pogrešnom.

Jedan od najunosnijih filmova svih vremena božićna je komedija kakva se ne zadovoljava brojnim klišejima i prazničnim ozračjem, nego stvara originalnu i zabavnu priču koja će publiku nasmijati, ali i natjerati na razmišljanje o važnosti obiteljskoga zajedništva. Scenarij Johna Hughesa i režija Chrisa Columbusa izvrsni su i neponovljivi, no glavna zvijezda filma nesumnjivo je sjajni Macaulay Culkin, koji možda nikad i nije nadržao status čuda od djeteta, ali koji svojim raznovrsnim gegovima, smicalicama i šalama pokazuje da je to čudo od djeteta bilo itekako veliko.

prema: www.mojtv.hr/m2/film.aspx?id=1882

a) Što znači da je film *Sam u kući* božićni klasik?

_____

1	
---	--

b) Kojim je funkcionalnim stilom pisan polazni tekst?

_____

1	
---	--

c) Napiši sinonime podcrtanih riječi u tekstu.

obljetnica – _____

domišljat – _____

prometnuti se – _____

strka – _____

4	
---	--

d) Napiši sljedeća imena iz teksta u genitivu.

Macaulay Culkin [mə'kɒli 'kʌlkɪn] – _____

Joe Pesci [Džo Peši] – _____

2	
---	--

e) U kojemu je od sljedećih primjera upotrijebljen hipokoristik (odmilnica)?

A. najveća dječja zvijezda

B. nestašni dječak

C. bespomoćni dječarac

D. čudo od djeteta

1	
---	--

9	
---	--

f) Podcrtane riječi u sljedećim primjerima napiši u kanonskome obliku.

s provalnicima – _____

zahvaljujući ulozi dječaka – _____

u svojoj iznenadnoj slobodi – _____

brojnim klišejima – _____

4	
---	--

g) Kakav je polazni tekst prema sadržaju?

A. opisni

B. pripovjedni

C. raspravljački

D. upućivački

1	
---	--

5	
---	--

14. Pročitaj tekst koji je objavljen na jednome internetskom portalu u povodu Međunarodnoga dana pismenosti. Dijelovi teksta označeni su brojevima od 1. do 5. Ispod teksta navedene su osnovne misli označenih dijelova tekstova. Na praznu crtu pokraj broja odlomka ispiši slovo kojim je označena pripadajuća osnovna misao (npr. 1. odlomak – a ...).

MEĐUNARODNI DAN PISMENOSTI

Profesorica Delimar: Međunarodni dan pismenosti obilježava se 8. rujna. Biti pismen znači mnogo više od usvojenih osnovnih vještina čitanja i pisanja.

1. odlomak – _____

– Tko je pismen, znat će pronaći informaciju koja mu je potrebna i procijeniti njezinu vjerodostojnost, snaći se u voznome redu, napisati molbu za posao, ispuniti obrazac, izračunati svoju kreditnu sposobnost..., a moći će uživati i u nekim aktivnostima, danas opet sve više rezerviranim za intelektualnu elitu, koje podrazumijevaju razumijevanje višeznačne pjesme, romana ili predstave, prepoznavanje dobrog književnog stila, užitak u tekstu. – rekla je Sonja Delimar, profesorica hrvatskoga jezika u koprivničkoj Gimnaziji „Fran Galović” i lektorica.

2. odlomak – _____

Danas se često mogu čuti nazivi *informacijska pismenost*, *medijska* ili primjerice *digitalna pismenost*, a na pitanje zašto su nam one važne i zašto je pismenost uopće važna, Delimar odgovara da se danas pojam pismenosti proteže i na sposobnost korištenja digitalnom tehnologijom i medijima – od pronalaženja informacija i služenja tim informacijama, što postaje sve složenije uzmemo li u obzir poplavu lažnih informacija i u najnovije vrijeme fotografija i videa kreiranih umjetnom inteligencijom.

3. odlomak – _____

– Bojim se da dolazi vrijeme kad će biti teško vjerovati bilo čemu što pronađemo na internetu – društvene mreže već su sad zatrpane takvim lažnim i nevjerodostojnim materijalima koji mogu biti stvoreni i samo s namjerom da budu zabavni, ali i zato da ljude iz različitih pobuda dovedu u zabludu. Da bi se ljudi snašli u takvome digitalnom okružju, mislim da moraju imati i nešto od onoga što se nekad zvalo općim obrazovanjem. – objašnjava Delimar. – Nadalje, digitalna pismenost sprečava da ljudi nasjedaju na različite prijevare koje na njih vrebaju kad upotrebljavaju digitalnu tehnologiju – od pisama u kojima im netko umirući nudi podjelu svojega nasljedstva do različitih poruka koje ciljaju na to da primatelji naivnim pritiskom mišem nekome daju pristup svojim osobnim podacima, intimnim fotografijama ili bankovnim karticama. – ističe profesorica.

4. odlomak – _____

S obzirom na to da je profesorica hrvatskoga jezika, zanimalo nas je i kakva su njezina iskustva s učenicima, točnije, jesu li pismeni i primijete li se kakvi trendovi unazad 10-ak godina, odnosno idu li stvari nabolje ili nagore.

– Učenici se danas bolje od odraslih snalaze s digitalnom tehnologijom, ali zabrinjava pad sposobnosti aktivnoga pismenog služenja materinskim jezikom. Pojmovi pasivnoga i aktivnoga služenja jezikom obično se upotrebljavaju u govoru o stranome jeziku, međutim, ozbiljno je pitanje koji je jezik danas hrvatskim učenicima strani – materinski hrvatski ili strani engleski, kojim su okruženi dok se koriste internetom. Ako danas postavite hrvatske učenike pred prazan papir, a mobitel, tablet i računalo učinite nedostupnima, većina je njih u ozbiljnome problemu – oni su sve manje sposobni sami sročiti vezani tekst na hrvatskome jeziku. – govori naša sugovornica.

5. odlomak – _____

A na pitanje zašto je to tako, odgovara:

– Živimo u takvome vremenu u kojemu se čitanje knjiga zamijenilo „skrolanjem” po ekranima, u vremenu „digitalne demencije” i gubitka sposobnosti koncentracije koja je potrebna za praćenje i produciranje pismene riječi. Djecu se stavlja pred ekrane umjesto da ih se uči služiti riječima u komunikaciji, mobiteli im se daju gotovo umjesto zvečke. Djeca su danas premalo izložena čitanju i pisanju. Budući da su naučena na slike i dinamične medije poput videa, knjige su im spore i dosadne, teško se koncentriraju na tekst, a kad komuniciraju, upotrebljavaju kratice i skraćene rečenice bez pravoga povezivanja. I manji je problem u tome što te njihove rečenice sadržavaju izraze ili loše izravne prijevode s engleskoga jezika, a veći je problem u tome što, kad im date zadatak da pišu vezani tekst, u njihovim dužim rečenicama najčešće nedostaje i jezične i svake druge povezanosti i logike. Osim toga, pandemija nas je prisilila na dodatnu orijentaciju na digitalne tehnologije i još se jednom pokazalo da je put u pakao popločen dobrim namjerama. Tu je i uporaba ChatGPT-ja odnosno drugih servisa koji danas pišu tekstove na zahtjev – mi u školama nemamo vremena svaki sat vježbati pisanje, a kod kuće nitko ne sjedne pred prazan papir da bi sastavio svoj tekst – vrijeme je takvih domaćih zadaća prošlo jer će učenici zatražiti da im ChatGPT sastavi tekst i skрати vrijeme pisanja zadaće. – pojašnjava profesorica Delimar.

6. odlomak – _____

– Uporaba digitalne tehnologije može se, s obzirom na svoju zavodljivost i ovisnost koju izaziva, usporediti s drogom, ali ne možete je proglasiti tako štetnom i zabraniti jer nam je ona u današnjemu svijetu i neizmjereno potrebna. Više je to kao ovisnost o hrani – treba pronaći mjeru, uzimati ono što nam za zdravlje treba, a izbjegavati ono što nam šteti. – zaključuje profesorica Delimar.

Prema: www.drava.info

- a)** Digitalna pismenost danas je nužna.
- b)** Pismenost je sposobnost primjene vještine čitanja i pisanja u svrhu snalaženja u suvremenome svijetu.
- c)** Digitalnu tehnologiju treba upotrebljavati promišljeno i umjereno.
- d)** Alarmantan je pad sposobnosti aktivnoga pismenog služenja materinskim jezikom.
- e)** Kad je riječ o pismenosti, digitalna je tehnologija izvrstan sluga, ali poguban gospodar.
- f)** Postoje različite vrste pismenosti.

6	
---	--

6	
---	--